

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2022

Citation for published version (APA):

Cobben, L., Graus, E., & Huijgen, T. (2023). *Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2022*. (pp. 1). ROA. ROA Fact Sheets No. 004
<https://doi.org/10.26481/umarof.2023004>

Document status and date:

Published: 10/11/2023

DOI:

[10.26481/umarof.2023004](https://doi.org/10.26481/umarof.2023004)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2022

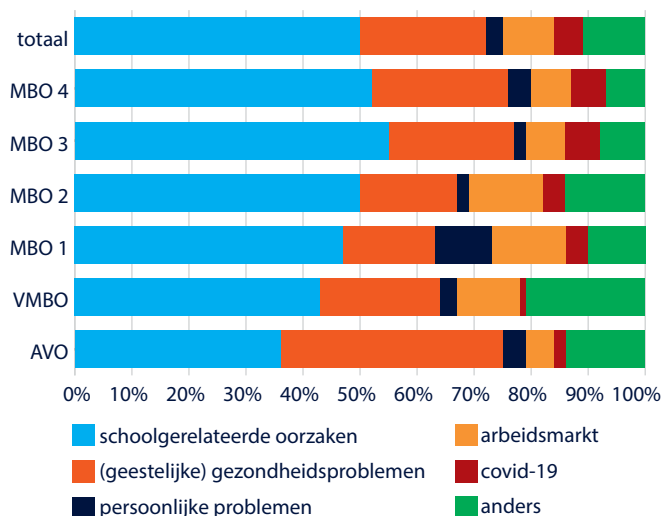
Luc Cobben
Evie Graus
Timo Huijgen

ROA Factsheet

ROA-F-2023/4

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2022

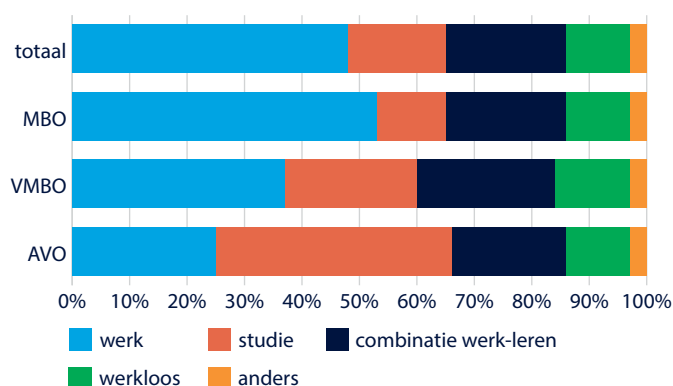
Belangrijkste reden om te stoppen met de opleiding

Van alle voortijdig schoolverlaters van het schooljaar 2020-2021 geeft ongeveer de helft (49%) aan dat schoolgerelateerde oorzaken de belangrijkste reden vormde om te stoppen met de opleiding. Bij uitval uit mbo-opleidingen, met name op hogere niveaus, komt deze oorzaak het vaakst voor. Na schoolgerelateerde oorzaken worden (geestelijke) gezondheidsproblemen het vaakst genoemd; namelijk in 22,5% van de gevallen. Een klein deel, 4,5%, benoemt oorzaken omtrent de COVID-19 pandemie als belangrijkste reden tot uitval.

Gesprekken gevoerd voorafgaand aan de uitval

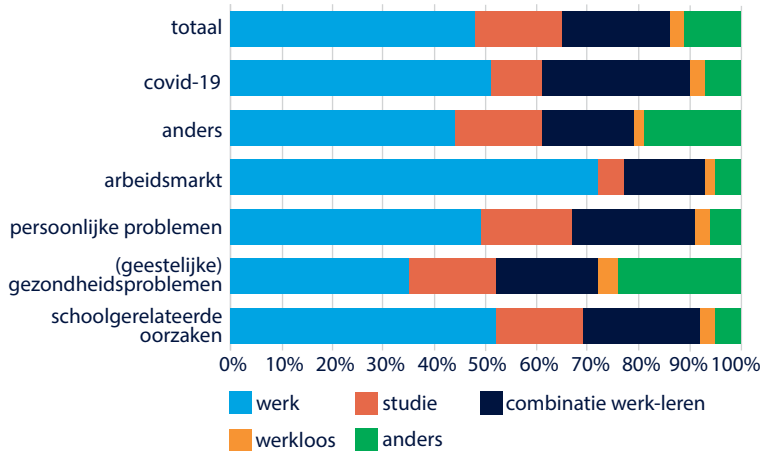
Ongeveer 1 op de 5 jongeren heeft met niemand gesproken voorafgaand aan hun studieuitval. Bij de respondenten die wél met iemand spraken was dat in de meeste (83%) gevallen een ouder/verzorger of iemand anders uit het gezin of familie. Daarnaast sprak een aanzienlijk deel van de uitvallers met leraren of iemand anders op school. In vergelijking met de uitvallers van één cohortjaar eerder werd er vaker gesproken met iemand uit het gezin/familie of school en minder vaak met een leerplechtambtenaar/rmc-consulent of zorgverlener/therapeut/coach.

	AVO %	VMBO %	MBO 1 %	MBO 2 %	MBO 3 %	MBO 4 %	totaal %
Met niemand	16	25	39	26	13	17	21
Met iemand, waarvan:							
Met mijn ouders/verzorgers, iemand uit het gezin of familie	90	83	50	78	86	86	83
Met vrienden/klasgenoten	26	11	9	11	22	31	21
Met leraren of iemand anders op school	46	31	32	43	41	53	45
Met de leerplechtambtenaar/rmc-consulent	10	16	12	9	8	12	11
Met zorgverlener, therapeut of coach	24	22	30	11	12	18	17
Iemand anders	3	3	10	5	5	2	4

Bezigheid op het moment van de enquête naar uitgevallen opleidingsniveau

Bijna de helft (48%) van de uitgevallen jongeren van het schooljaar 2020-2021 werkt op het moment van afnemen van de enquête (najaar 2022). De laatste jaren is er een toename te zien in deze cijfers; in 2020 was dit percentage nog 39% en in 2021 46%. Slechts 3% van de uitvallers is in het najaar van 2022 werkloos. Relatief gezien werken mbo-uitvallers vaak (53%), terwijl vmbo-uitvallers vaker (24%) een combinatie werk-leren volgen dan uitvallers uit andere opleidingen. De meest voorkomende bezigheid (41%) van avo-uitvallers is een studie, significant meer dan mbo- en vmbo-uitvallers.

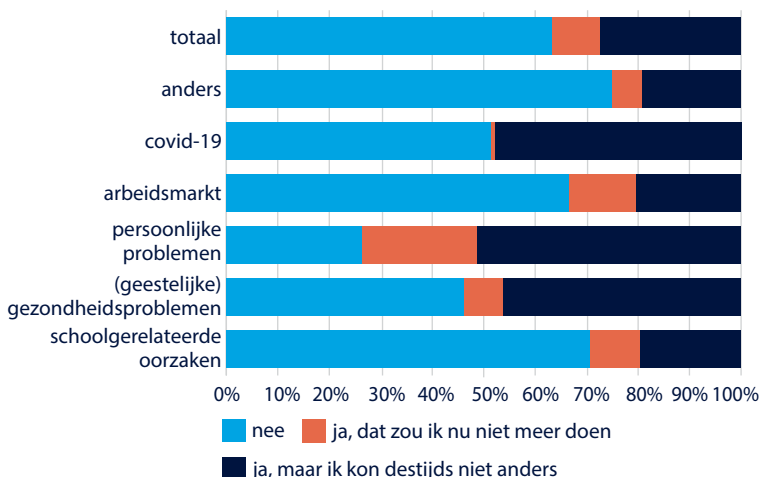
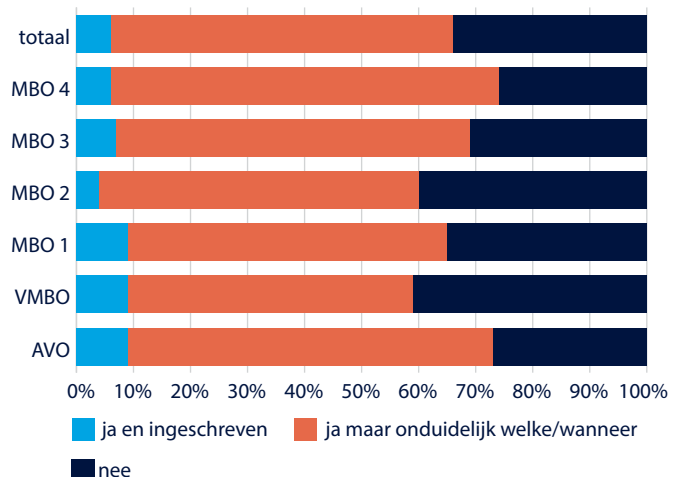

Belangrijkste bezigheid op moment van enquête naar reden uitval

Bij de jongeren die aangeven dat toetreding tot de arbeidsmarkt de reden was voor hun studieuitval in 2020-2021, is eind 2022 ook 72% aan het werk. Relatief gezien werken uitvallers met (geestelijke) gezondheidsproblemen het minst vaak; ongeveer een op de drie (35%) is aan het werk. De jongeren die factoren omtrent COVID-19 als uitvalredenen noemden zijn in 51% van de gevallen aan het werk, 21% volgt een combinatie studie-werk en 17% werkt. Bij alle uitvalredenen is werk de meest voorkomende bezigheid ongeveer anderhalf jaar na studieuitval.

Opleidingsplannen naar uitgevallen opleidingsniveau

Twee-derde van de uitvallers van schooljaar 2020-2021 is van plan om opnieuw een studie te gaan volgen, identiek aan de resultaten van één cohortjaar eerder. Ongeveer 6% van de uitvallers heeft zich echter ook daadwerkelijk ingeschreven. Avo- en mbo 1-uitvallers zijn het vaakst van plan om opnieuw een opleiding te gaan doen; slechts 24% zegt namelijk dit niet te gaan doen. Mbo 2-uitvallers zijn met 41% het minst vaak van plan weer een studie te gaan volgen.

Spijt achteraf naar belangrijkste reden om te stoppen met de opleiding

Ongeveer 64% van de jongeren die in het schooljaar 2020-2021 zijn gestopt met hun studie, geeft aan geen spijt te hebben. Dit is vergelijkbaar met het percentage van één cohortjaar eerder. Onder de jongeren die spijt hebben, geeft ongeveer driekwart aan dat ze destijds niet anders konden. Spijt komt relatief het vaakst voor bij jongeren die om persoonlijke of (geestelijke) gezondheidsredenen de opleiding hebben verlaten. Bij uitval om schoolgerelateerde oorzaken komt spijt het minst vaak (72%) voor.

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2022

Bijlagen

Tabel 1: Achtergrondkenmerken

	AVO %	VMBO %	MBO 1 %	MBO 2 %	MBO 3 %	MBO 4 %	totaal %
Opleidingssector							
algemeen	100,0	93,9	14,5	0,8	0,0	0,0	23,6
landbouw	0,0	0,7	1,0	3,5	7,6	3,4	3,2
techniek	0,0	2,6	23,3	38,3	24,0	21,3	21,5
economie	0,0	1,4	35,7	35,7	46,5	41,0	30,7
gezondheidszorg	0,0	1,3	25,5	19,7	16,5	19,7	15,1
gedrag & maatschappij	0,0	0,0	0,0	2,0	5,4	14,5	5,9
Leerweg							
Theoretisch		58,4					
Kaderberoepsgericht		4,0					
Basisberoepsgericht		36,3					
Leeftijd (gemiddelde in jaren)							
Man	19,3	19,2	20,2	20,4	20,2	20,2	20,0
Vrouw	65,1	66,4	71,0	70,0	63,4	60,8	65,2
	34,9	33,6	29,0	30,0	36,6	39,2	34,8
Ethniciteit							
westerse allochtoon	12,1	8,6	6,2	6,5	8,8	8,5	8,3
niet-westerse allochtoon	17,3	42,1	53,9	29,7	20,0	28,2	29,4
autochtoon	70,5	49,3	39,9	63,8	71,2	63,3	62,3
Gezinssamenstelling							
tweeoudergezin	65,8	63,7	38,0	56,5	61,0	61,4	59,7
eenoudergezin	21,5	23,2	32,1	28,9	27,7	24,9	26,1
zelfstandig	10,8	11,6	25,1	12,5	10,2	12,3	12,4
anders	1,9	1,5	4,7	2,1	1,2	1,4	1,8

Tabel 2: Belangrijkste reden voor uitval

		AVO %	VMBO %	MBO 1 %	MBO 2 %	MBO 3 %	MBO 4 %	totaal %
School gerelateerde oorzaken	De opleiding was inhoudelijk (toch) niet wat ik wilde	6,0	13,5	18,1	20,2	24,9	25,8	20,6
	Ik vond de opleiding slecht georganiseerd	4,7	4,3	5,9	8,7	9,8	8,6	7,8
	Ik had problemen met de leraren, schoolleiding of leerlingen	2,8	2,2	1,4	3,1	1,7	3,2	2,7
	Ik vond het niveau van de opleiding te laag	1,3	7,5	7,7	2,8	1,4	2,6	3,2
	Ik vond de opleiding te moeilijk en/of ben gezakt voor het eindexamen	13,8	3,4	0,0	2,2	3,8	1,4	3,3
	Ik had problemen op de leerplek of stage (bijv, ik kon geen stageplek vinden of ben ontslagen)	0,9	1,3	4,4	6,2	6,1	3,9	4,3
	Ik had problemen met taal en/of rekenen	0,0	1,7	2,4	1,1	0,0	0,0	0,6
	Ik miste begeleiding en ondersteuning vanuit school	7,5	9,1	6,2	5,0	7,5	6,4	6,6
	<i>Subtotaal</i>		37,1	42,9	45,9	49,4	55,2	51,9
(geestelijke) gezondheidsproblemen	Ik had psychische problemen, zoals een depressie	32,5	15,2	9,4	11,0	17,0	19,1	17,0
	Ik had problemen met mijn gezondheid	6,2	5,8	6,5	5,7	5,0	5,1	5,5
<i>Subtotaal</i>		38,7	21,0	15,9	16,7	22,0	24,2	22,5
Persoonlijke problemen	Ik had relatieproblemen/ gezinsproblemen (bijv, scheiding van mijn ouders)	3,5	3,2	9,9	1,8	1,6	3,9	3,2
Arbeidsmarkt	Ik ben gaan werken (bijv, omdat ik een inkomen nodig had)	4,7	11,0	13,4	13,3	7,1	7,4	9,4
Covid-19	Covid-19	2,3	1,3	4,5	4,3	6,0	5,7	4,5
Anders	Andere reden:	13,7	20,6	10,4	14,5	8,0	6,9	11,4

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2022

Tabel 3: Wat houdt je tegen om met een nieuwe opleiding te beginnen?

	AVO	VMBO	MBO 1	MBO 2	MBO 3	MBO 4	totaal
	%	%	%	%	%	%	%
Ik weet niet welke opleidingen er zijn	15,7	13,0	12,5	11,8	9,3	11,0	11,8
De eisen voor een opleiding zijn te hoog	7,8	8,4	6,7	10,5	4,9	5,7	7,6
De kosten zijn te hoog	15,5	17,3	16,9	22,0	22,7	23,0	20,9
Ik heb geen verdere studie nodig	11,8	9,5	7,4	11,4	12,4	11,3	11,0
Ik kan me via cursussen op het werk verder ontwikkelen	7,3	9,6	14,1	16,1	16,4	18,1	15,0
Ik heb psychische of gezondheidsproblemen	25,5	15,8	17,6	13,3	18,4	20,5	17,8
Persoonlijke omstandigheden	19,1	20,9	21,7	18,3	24,8	23,1	21,2
Ik heb geen zin	10,7	14,4	5,3	19,5	18,6	17,5	16,5
Gebrek aan begeleiding en ondersteuning vanuit school	8,5	10,7	5,5	7,3	11,7	14,2	10,4
Een andere reden	27,0	19,7	25,7	15,0	20,6	22,7	20,3
Geen	5,2	5,3	8,9	8,4	6,5	5,1	6,5

Tabel 4: Wat zou je kunnen stimuleren om met een nieuwe opleiding te beginnen?

	AVO	VMBO	MBO 1	MBO 2	MBO 3	MBO 4	totaal
	%	%	%	%	%	%	%
Studiefinanciering, in plaats van een lening	40,6	21,6	38,4	19,3	21,7	31,7	26,6
Financiële steun van de gemeente	26,6	23,4	26,9	21,4	20,4	25,4	23,5
Als ik de opleiding naast mijn huidige baan zou kunnen volgen	21,2	18,5	19,8	23,6	26,5	28,8	24,4
Als ik op korte termijn zou kunnen beginnen	5,5	7,5	5,2	8,2	5,0	4,8	6,3
Hulp bij de studiekeuze zodat ik weet wat voor een opleiding ik wil gaan doen	33,7	19,9	19,9	17,5	21,6	20,1	20,7
Betere begeleiding en ondersteuning door school	22,3	20,8	30,6	21,7	22,3	28,2	24,1
Anders	25,0	27,2	26,1	31,6	31,9	26,0	28,5

Tabel 5: Spijt achteraf, naar belangrijkste reden van voortijdige uitval

	school-gerelateerde oorzaken	(geestelijke) gezondheidsproblemen	persoonlijke problemen	arbeidsmarkt	anders	covid-19
	%	%	%	%	%	%
Nee	71,9	49,4	43,1	62,4	65,3	61,2
Ja, dat zou ik nu niet meer doen	9,2	7,9	8,1	11,7	8,2	6,4
Ja, maar ik kon destijds niet anders	18,9	42,8	48,8	25,9	26,6	32,4

Over de data

1. Het onderzoek naar vervroegde schoolverlaters beoogt om op een structurele manier inzicht te verkrijgen in de oorzaken, de gevolgen en de mogelijke beleidsmaatregelen van het voortijdig schoolverlaten en om informatie te krijgen over het vervolgtraject van de respondenten na het verlaten van de opleiding.
2. De cijfers in deze factsheet zijn afkomstig van het onderzoek onder jongeren die in het schooljaar 2020-2021 met hun opleiding stopten en het onderwijs verlieten. Het betreft daarbij jongeren die op moment van stoppen jonger dan 23 jaar oud waren en zonder diploma de opleiding verlieten. Deze definitie wijkt af van die van het CBS; het CBS beschouwt leerlingen, jonger dan 23 jaar oud op het moment van stoppen, die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten als voortijdig schoolverlaters.
3. Het onderzoek werd in het kader van het Schoolverlatersonderzoek door het CBS in samenwerking met het ROA uitgevoerd. Uit de totale populatie van bijna 25.000 vroegtijdig schoolverlaters, is een representatieve steekproef van 10.000 schoolverlaters getrokken. 1.986 respondenten van de vervroegde schoolverlaters hebben de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een responspercentage van 19,9%. Dit is lager dan het beoogde aandeel van 21,7%, waardoor de steekproef mogelijk voor enkele groepen niet representatief is voor de populatie.
4. Indien het ongewogen aantal respondenten in een cel in een van de tabellen kleiner is dan 20 worden de cijfers waarop dit aantal betrekking heeft vanwege de betrouwbaarheid niet weergegeven.
5. De enquêtes vonden plaats in het najaar van 2022 onder jongeren die in het schooljaar 2020-2021 met de opleiding stopten.

Toelichtingen

1. Deelnemers aan enquête: jongeren die in het schooljaar 2020-2021 het onderwijs hebben verlaten zonder startkwalificatie en die in het schooljaar 2021-2022 niet in het onderwijs ingeschreven staan. Op moment van enquête (schooljaar 2022-2023) kunnen de jongeren echter weer in het onderwijs ingeschreven staan.
2. Werkloze beroepsbevolking = % dat zich op de arbeidsmarkt aanbiedt (exclusief respondenten die zich als student zien), niet werkzaam (=0 uur) is, op zoek naar werk is en per direct voor werk beschikbaar is.
3. Alle gepresenteerde cijfers in deze factsheet zijn gebaseerd op het gewogen databestand. Hiermee wordt er rekening gehouden met responseverschillen tussen bijvoorbeeld opleidingsniveau of geslacht.

Contactpersoon

Barbara Belfi, b.belfi@maastrichtuniversity.nl

Jessie Bakens, j.bakens@maastrichtuniversity.nl

Deze factsheet is tot stand gekomen als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA), mede dankzij financiering van NRO (dossiernummer 405-17-900), UWV, S-BB en Randstad.

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

Maastricht University

School of Business and Economics

secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl

www.roa.nl

Vormgeving

ROA secretariaat, Maastricht

november 2023

ISSN: 2667-0488